

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

สรุปผลการวิจัย อภิปราย และ ข้อเสนอแนะ (Conclusion, Discussion and Recommendation) เป็นส่วนที่สรุปสาระสำคัญของ การวิจัยที่ครอบคลุมใน 4 ประเด็นคือ วัตถุประสงค์ กลุ่มตัวอย่าง เครื่องมือที่ใช้ และวิธีการดำเนินการวิจัย ซึ่งได้แบ่งหัวข้อดังต่อไปนี้

- 4.1 สรุปผลการวิจัย
- 4.2 อภิปรายผล
- 4.3 ข้อเสนอแนะ

เบาหวาน คืออาการ/โรคที่เสมหะคั่งค้างจากการกำเริบคั่งค้างอุดกั้นในร่างกาย เป็นโรคที่เกิดจากการเสียสมดุล ของความสัมพันธ์ระหว่างระบบปิดตะของเตโชธาตุ ระบบเสมหะของอาโปธาตุ ที่เสียสมดุลไป การใช้การแพทย์แผนไทยจึงสามารถปรับให้เข้ากับพัฒนาการของเบาหวาน ตั้งแต่ยังไม่มีอาการ เริ่มมีอาการ หนักเนื้อหนักตัวต่าง ๆ ระบบย่อยเริ่มไม่ดีท้องอืด จนถึงอาการสุดท้ายก็คือไตพิการไปการไหลเวียนการขับถ่ายน้ำมูตรต่างๆพิการไป

4.1 สรุปผลการวิจัย

จากการศึกษาพบว่า เบาหวาน หรือ มธูเมโห เป็นโรคหรืออาการที่มีการพบมาตั้งแต่สมัยพุทธกาล ที่มีปรากฏอยู่ในคัมภีร์คิริมานนท์ ซึ่งเป็นคัมภีร์ทางพระพุทธานุศาสตร์ที่อาจกล่าวได้ว่า เป็นพื้นฐานของแนวคิดทฤษฎีทางการแพทย์แผนไทย

เบาหวาน คืออาการ/โรคที่เสมหะคั่งค้างจากการกำเริบคั่งค้างอุดกั้นในร่างกาย เป็นโรคที่เกิดจากการเสียสมดุล ของความสัมพันธ์ระหว่างระบบปิดตะของเตโชธาตุ ระบบเสมหะของอาโปธาตุ ที่เสียสมดุลไป การใช้การแพทย์แผนไทยจึงสามารถปรับให้เข้ากับพัฒนาการของเบาหวาน ตั้งแต่ยังไม่มีอาการ เริ่มมีอาการ หนักเนื้อหนักตัวต่าง ๆ ระบบย่อยเริ่มไม่ดีท้องอืด จนถึงอาการสุดท้ายก็คือไตพิการไปการไหลเวียนการขับถ่ายน้ำมูตรต่างๆพิการไป ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดทัศนคติทางการแพทย์แผนไทยของทั้ง 3 ท่าน คือนางอรุณวรรณ เสงตระกูล, นายสัจชัย เมฆฤทธิไกร และนายคมสัน ทินกร ณ อยุธยา

มธูเมโห/เบาหวานเป็นโรคหรือกลุ่มอาการโรคที่มีสมุฏฐานมาจาก เสมหะกำเริบพิการไป เป็นเหตุให้ปิดตะหย่อน หรือเกิดจากสมุฏฐานปิดตะหย่อน-พิการเป็นเหตุให้เสมหะกำเริบ ซึ่งสมุฏฐานปิดตะทางการแพทย์แผนไทยมีความสัมพันธ์กันกับการแพทย์แผนปัจจุบันคือ ตับ ตับอ่อน เป็นอวัยวะที่ผลิตน้ำตาล หรือน้ำย่อยในการย่อยอาหาร เพื่อที่จะให้ร่างกายนำไปใช้ประโยชน์ได้ ในกรณีของเบาหวาน คือการทำงานของพัทธะปิดตะทำงานไม่สามารถทำงานได้เป็นปกติ

อาการแสดงของโรค คือ ปัสสาวะบ่อย หนักเนื้อหนักตัว เกียจคร้าน ง่วงเหงาหาวนอน กำลังเสื่อมถอย เสมหะ(เสลด)มาก ผิวพรรณซีดขาว ความรู้สึกหวานปาก มักหายใจสั้น ซึ่งมีความ

ใกล้เคียงกันกับอาการของโรคเบาหวานในทางการแพทย์แผนปัจจุบัน คือปัสสาวะบ่อย คอแห้ง กระหายน้ำ และดื่มน้ำมาก หิวบ่อย และกินจุ

สาเหตุของโรคเสมหะ มักกินอาหารย่อยยาก หวาน มัน ดื่มน้ำมากเกินไป-เย็นเกินไป นอนกลางวัน/นอนผิดเวลา กินอาหารบ่อยไม่เป็นเวลา ไม่ออกกำลังกาย โรคประจำตระกูล มูลเหตุของการเกิดโรค 8 ประการ(อาหาร, อิริยาบถ, อุณหภูมิ, อดนอน อดข้าว อดน้ำ, กลั้นอุจจาระ/ปัสสาวะ, ทำงานหนักเกินไป, ความทุกข์, โทสะ) ซึ่งก็สอดคล้องกับการแพทย์แผนปัจจุบัน คือ เกิดจากพฤติกรรม อายุ และพันธุกรรม

การวินิจฉัยโรค เนื่องด้วยศาสตร์การแพทย์แผนไทยใช้การตรวจวินิจฉัยโรคในกระบวนการที่ต่างกับการแพทย์แผนปัจจุบันคือ 1.ดูสี กลิ่น ลักษณะของปัสสาวะ เป็นฟองหรือไม่ ประเมินธาตุ 4 และ ระบบตรีธาตุ 2.ตรวจโดยทดสอบกับมด ตั้งปัสสาวะทิ้งไว้โดยปล่อยให้ลมมาตอม ทดสอบน้ำตาลในปัสสาวะ 3.ตรวจโดยนำปัสสาวะไปตั้งไฟอ่อนๆ โดยให้สังเกตตะกอน และสีของตะกอน ทดสอบน้ำตาลในปัสสาวะ ซึ่งทางการแพทย์แผนปัจจุบันมีการตรวจวินิจฉัย คือ การตรวจระดับน้ำตาลในเลือด

แนวทางการรักษา ศาสตร์การแพทย์แผนไทยจะแตกต่างจากการแพทย์แผนปัจจุบัน คือ ศาสตร์การแพทย์แผนไทยจะมีการรักษาคือ การใช้ยาสมุนไพร การทำหัตถการ และการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมในการก่อโรค คือการออกกำลังกาย เพื่อกระตุ้นธาตุไฟ และกระตุ้นการไหลเวียน และการปรับพฤติกรรม การบริโภค เมื่อเสมหะกำเริบเราจึงควรรับประทานอาหารที่อุดมไปด้วยธาตุไฟคือรสเผ็ดเพื่อเป็นการหล่อเลี้ยงธาตุดินและน้ำไม่ให้ขาดเสียไปและเพื่อส่งเสริมให้ขุขมูลมีพลังงานในการขับเคลื่อนการไหลเวียน อากาศธาตุรสขมอุดมด้วยอากาศธาตุและธาตุลมเพราะฉะนั้นควรบริโภค ในผู้ป่วยที่มีอาการหนักเนื้อหนักตัวเหล่านี้ควรปรับพฤติกรรมในการบริโภคอาหารที่มีรสขมเพื่อเปิดทางเดินของเสมหะในร่างกาย และธาตุลมกระตุ้นเพื่อให้มีพลังงานให้มีพลังไหลเวียน ตำรับยารสเมาเบื่อ พิกัดธาตุอาโปหรือเสมหะ ในรสเมาจะมีธาตุไฟอยู่ด้วย ในทางแพทย์แผนไทยจะใช้รสเมาเบื่อแก้ในกองเสมหะกำเริบ หย่อน พิกัด ก็คือใช้รักษากลุ่มโรคเบาหวานได้ เป็นคุณสมบัติของยาที่แก้ในกองพิกัดธาตุสมุฏฐานเสมหะ ในการตั้งยาของแพทย์แผนไทยต้องสอดคล้องกับการวินิจฉัยและวิเคราะห์กลไกการเกิดโรคตามหลักการแพทย์แผนไทยที่ว่าด้วยเรื่องของธาตุสมุฏฐาน ว่าด้วยกองธาตุ กองสมุฏฐาน และกองโรค สะท้อนให้เห็นว่าเครื่องยาที่ใช้ รสยาที่ใช้ก็จะประกอบด้วยรสขม รสเผ็ดมีทั้งเผ็ดร้อนและเผ็ดหอมเพื่อกระจายทั้งลมกองหยาบและลมกองละเอียด และรสเมาเพื่อเป็นตัวปรับการทำงานของเสมหะสมุฏฐานก็คือระบบการไหลเวียนของเสมหะคือรสเมาเป็นความรู้สึกเช่นเรากินเหล้าก็จะรู้สึกถึงพลังประสาทผ่อนคลายในอีกด้านหนึ่งมันเกิดความร้อนเกิดการบีบตัวของกล้ามเนื้อเรียบ หลอดเลือดต่างๆ มันทำงานขึ้นมาเร็วกว่าปกติเพราะฉะนั้นรสเมาจึงแก้ในกองเสมหะ และในตำรับยาต้องคำนึงถึงการบำรุงอวัยวะที่เป็นธาตุดินในสังกัดของปิตตะสมุฏฐานคือพัทธะปิตตะก็คือตับ ในสมุนไพรแก้กองโรคก็จะมี เตารั้ง เต่าเกียด เต่านา หรือสมุนไพรรสขม หย้าใต้ใบ ยาอีส่วนหนึ่งเข้าไปคุมที่พิกัดสมุฏฐาน ก็จะใช้มหาพิกัดตรีว่าด้วยเรื่องของอพัทธะปิตตะคือ สมอพิเภก ขิงแห้ง เจตมูลเพลิง ในสัดส่วนของพิกัด สมอพิเภก 12 ส่วน ขิงแห้ง 8 ส่วน เจตมูลเพลิง 4 ส่วน ในพิกัด เราต้องมาคิดว่าตำรับยารักษาเบาหวานน้ำหนักโดยรวมเท่าไร สัดส่วนของยามหาพิกัดตรีที่จะรักษาสมุฏฐานเจ้าเรือนเดิมควรจะใช้ประมาณ 5-10 เปอร์เซ็นต์ของน้ำหนักยาทั้งหมด เพื่อรักษาระบบการ

ทำงานของตับไม่ให้แปรไป ในยาที่เราแก้ไปอาจจะไปกระทบระบบการทำงานของตับ ในเรื่องของฤทธิ์ของพืชตะตวยานี้ก็จะทำงานในการรักษาระบบของตับให้อยู่ในขอบเขตก็คือพืชตะตวยานี้ก็รีบในกรณีพืชตะตวยานี้ควรจะใช้ เจตมูลเพลิง 12 ส่วน สมอพิเภก 8 ส่วน ขิงแห้ง 4 ส่วน และการตั้งยาของแผนไทยต้องคำนึงถึงหมวดที่ว่าด้วยคณาเภสัช ที่จัดเป็นหมวดหมู่เป็นคณะเป็นพวก ที่กำหนดคือพืชตะตวยานี้จะต้องเป็นส่วนหนึ่งของตำรับยาเสมอ ประกอบกับยาแก้ในกองโรคและกองอาการที่ประกอบเข้าไป แต่ในพืชตะตวยานี้จะเป็นตัวช่วยปรับระบบหรือรักษาระบบ ที่ทั่วไปนำมาประยุกต์ใช้คือมหาพิภคทั่วไป มหาพิภคเบญจ มหาพิภคตรี ในส่วนของมหาพิภคตรีจะใช้มากเนื่องจากเป็นตัวจะช่วยปรับพิภคสมุฏฐานหลักๆของร่างกาย คือปิตตะ วาตะ เสมหะ และยาแก้ในกองโรค โดยพิจารณาตามธาตุเจ้าเรือนและฤตสมุฏฐาน จะไม่มีตำรับยาตามแต่ แต่สามารถตั้งตำรับยาขึ้นมาได้เพื่อมาเป็นตัวอย่าง และตำรับยาว่าด้วยเสมหะกำเริบ หรือพิการ เอาตำรับที่มีสมุนไพรรสขม ตามทฤษฎีเพื่อมาเป็นตัวอย่าง แล้วก็ใส่สมุนไพรรสขมที่แก้ในกองโรค 3 ตัวในน้ำหนกยาที่สัมพันธ์กันทั้งตำรับ โครงสร้างการตั้งตำรับยาที่จะออกมาเป็นในการแก้กองสมุฏฐาน กองธาตุ และกองโรค

4.2 อภิปรายผล

ศาสตร์ของการแพทย์แผนไทย จำเป็นและมีความต้องการอย่างยิ่งที่จะต้องมีผู้ที่เข้ามาวิจัยในศาสตร์และองค์ความรู้ทางด้านการศึกษาแพทย์แผนไทยเพื่อให้เป็นที่ยอมรับของสังคมส่วนใหญ่ในประเทศไทย การศึกษาในเรื่องของเบาหวาน(มธุเมโท)กับการรักษาตามหลักการแพทย์แผนไทย เป็นการศึกษาองค์ความรู้ของการแพทย์แผนไทยจริงๆ ที่อยู่บนพื้นฐานของวิทยาศาสตร์ธรรมชาติและ การแพทย์วิถีพุทธ ในการอธิบายเนื้อหากระบวนการต่างของเบาหวาน อาจส่งผลกระทบต่อการศึกษาเบาหวานในแผนปัจจุบันคือบางภาษาที่ใช้ในการอธิบายต้องมีผู้รู้ผู้ชำนาญในเรื่องราวต่างๆ ที่เข้ามาทำความเข้าใจร่วมกันของทั้ง2ฝ่ายคือ ทั้งแพทย์แผนไทยและแพทย์แผนปัจจุบัน

เบาหวานเป็นเพียงอาการแสดงของการเสียสมดุลของธาตุน้ำและธาตุไฟ ก็คือปิตตะหย่อน เสมหะกำเริบ แล้วเกิดวาตะพิการก็คือทางเดินของระบบประสาทพิการไป ในความหมายของธาตุลมคือระบบประสาทก็จะทำให้ชาขยับเขยื้อนเคลื่อนไหวได้น้อยลง ส่งผลให้เสมหะนั้นยิ่งอุดกั้นอุดตันมากขึ้น

การรักษาเบาหวานตามหลักการแพทย์แผนไทย มาจากการตรวจคือผู้ป่วยจะมีอาการหนักเนื้อหนักตัว ซึ่งเกิดจากเสมหะที่คั่งค้างอยู่ การไหลเวียนของเลือดและน้ำเหลืองไม่ดี ทำให้การนำน้ำตาลเข้าสู่เซลล์ไม่สมบูรณ์ หรืออินซูลินไม่พอที่จะเผาผลาญน้ำตาลในเลือดก็เลยเป็นอาการของเสมหะกำเริบ การเผาผลาญก็คือธาตุไฟคือปิตตะ ในระดับของเซลล์ก็คือพืชตะตวยานี้ก็รีบ ไฟทั้ง 4 กองจะแปรเปลี่ยนซึ่งกันตลอดเวลาคือร่างกายสามารถจะเปลี่ยนไฟกองหนึ่งไปเป็นไฟอีกกองหนึ่งเพื่อใช้ทดแทนกันได้ตลอด โดยระบบคือพืช(น้ำดีในฝัก) กับอพืช(น้ำดีนอกฝัก คือสารคัดหลั่งประเภทฮอร์โมน เอนไซม์ โคเอนไซม์ โคแฟคเตอร์ เมตาบอลิคเอนไซม์) ที่เกิดจากไฟ 4 กองทำงานไม่สมบูรณ์ การเผาผลาญทำไม่ได้สมบูรณ์(เหมือนกับน้ำถ้ามีความร้อนพอก็จะระเหยไป การไหลเวียนของน้ำที่อยู่ในสถานภาพของเหลวก็เป็นไอกลั่นตัวเป็นของเหลว ในขณะที่เดียวกันถ้าไฟน้อยไปก็จะ

กลับมาเป็นน้ำที่คั่งอยู่ตั่งเช่นลักษณะของเบาหวาน การรักษาผู้ป่วยเบาหวานคือต้องทำให้เลือดและน้ำเหลืองไหลเวียนอย่างราบรื่นต้องมีการกระตุ้นธาตุไฟโดยการออกกำลังกาย เพื่อให้การเผาผลาญธาตุน้ำดีขึ้นเบาหวานก็จะทุเลาลง

4.3 ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาเรื่องเบาหวาน(มธูเมโท)กับการรักษาตามหลักการแพทย์แผนไทยในครั้งนี้ ซึ่งจะมีประโยชน์ต่องานทางด้านสาธารณสุข ในการรักษา ดูแล ส่งเสริม และฟื้นฟู สุขภาพ ของผู้ป่วยเบาหวาน ซึ่งถือเป็นแขนงหนึ่งที่จะช่วยแบ่งเบาภาระงานของการแพทย์แผนปัจจุบัน โดยมีการใช้ยาสมุนไพร การดูแลตนเองตามวิธีไทย วิธีพุทธ ซึ่งจะทำให้ผู้ป่วยมีสุขภาพกายและใจที่ดีขึ้นด้วยถือเป็นการดูแลสุขภาพแบบองค์รวม ทั้ง กาย จิตและสังคม ตามหลักธรรมานามัย

การศึกษาเบาหวาน(มธูเมโท)กับการรักษาตามหลักการแพทย์แผนไทยในครั้งนี้ ยังเป็นการศึกษาที่ยังไม่ครอบคลุมเนื้อหาของหลักการแพทย์แผนไทยในตำราและเอกสารชั้นรองต่างได้อย่างครบถ้วน จึงเป็นข้อเสนอแนะในการทำการวิจัยในครั้งต่อไปที่จะกำหนดขอบเขตหรือเพิ่มขอบเขตในการศึกษาให้กว้างมากยิ่งขึ้น รวมไปถึงทั้งการศึกษาในลักษณะของการเทียบเคียงอาการกับการแพทย์แผนปัจจุบันซึ่งสามารถเทียบเคียงได้จากความคิดวิเคราะห์ แต่ยังไม่มียผลที่ออกมาทางวิทยาศาสตร์จึงเป็นที่น่าสนใจในการศึกษาในครั้งต่อไปที่จะศึกษาในวิทยาศาสตร์การแพทย์ระดับคลินิกต่อไป